

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2026. № 5. ISSN 2307-2105

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.5.97>

УДК 338.439.02:339.922:005.21(477:4-672ЄС)

М. М. Кудінова,

к. е. н, доцент, доцент кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1525-8464>

Г. Б. Тимохова,

к. е. н, доцент, доцент кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5352-6960>

В. О. Кобзєва,

здобувач вищої освіти ОП «Міжнародний менеджмент і бізнес-комунікації», Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Є. Р. Рудь,

здобувач вищої освіти ОП «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності», Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

**СТРАТЕГІЯ ВИХОДУ УКРАЇНСЬКИХ АГРОВИРОБНИКІВ НА РИНОК
ЄС НА ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ**

M. Kudinova,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor in the Department of Marketing, Management and Entrepreneurship, V. N. Karazin Kharkiv National University

H. Tymohova,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor in the Department of Marketing, Management and Entrepreneurship, V. N. Karazin Kharkiv National University

V. Kobzieva,

Undergraduate student on the 'International Management and Business Communications' programme, V.N. Karazin Kharkiv National University

Ye. Rud,

Undergraduate student, programme 'Management of Foreign Economic Activity', V.N. Karazin Kharkiv National University

A STRATEGY FOR UKRAINIAN AGRICULTURAL PRODUCERS TO ENTER THE EU MARKET BASED ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT

У статті обґрунтовано стратегічні напрями та механізми виходу українських виробників замороженої плодоовочевої продукції на ринок Європейського Союзу на засадах сталого розвитку. Проаналізовано сучасні тенденції європейського споживчого ринку, який станом на 2026 рік демонструє стійкий попит на продукти з високим ступенем переробки та тривалим терміном зберігання. Доведено критичну необхідність трансформації вітчизняного агроекспорту від сировинної моделі до постачання готової продукції з високою доданою вартістю. Особливу увагу приділено адаптації українського агробізнесу до жорстких регуляторних вимог ЄС, зокрема стандартів Green Deal, стратегії «Від ферми до виделки» та механізму прикордонного вуглецевого коригування (CBAM). Визначено пріоритетність дотримання норм щодо максимальних рівнів залишків

пестицидів, повної відмови від димоксистробіну до серпня 2026 року та впровадження систем цифрової простежуваності на основі блокчейну. У роботі запропоновано оптимальні логістичні та організаційні моделі проникнення на ринок, що базуються на принципах мультимодальності та використанні контрактних складів (3PL) у межах ЄС для забезпечення стійкості поставок. Дослідження підтверджує, що інтеграція в європейське регуляторне поле та технологічне переозброєння є запорукою довгострокової конкурентоспроможності українського агросектору.

This article presents a comprehensive study of the strategic imperatives for Ukrainian agricultural enterprises to enter the European Union market, based on the principles of sustainable development. The relevance of this study stems from the global transformation of food security systems and the sustained shift among European consumers towards products with a high degree of processing and a long shelf life. The need for a radical change in Ukraine's export model is substantiated: from supplying raw materials to selling finished products with high added value, in line with European environmental policy. The dynamics of the frozen fruit and vegetable market in the EU are analysed, with revenue expected to reach US\$164,935.7 million by 2030 at an average annual growth rate of 4.5%. Particular attention is paid to Ukraine's success in the frozen raspberry segment, where the country became the world leader in net exports in 2024, reaching a figure of 65,000 tonnes. It has been demonstrated that, despite the hostilities, the domestic agricultural sector is highly adaptable, having increased supply volumes by 30%. However, the strategic objective for the period 2026–2028 is to eliminate intermediary chains, particularly those via Poland, and to gain direct access to the markets of Germany, the Czech Republic and Austria.

The report places significant emphasis on the regulatory challenges of integration. It examines the Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM), which will enter a phase of full financial compliance from 1 January 2026, requiring Ukrainian exporters to implement emissions reporting systems. The

requirements of the 'Farm to Fork' strategy are detailed, which envisages a 50% reduction in the use of chemical pesticides and a 20% reduction in mineral fertilisers by 2030. The critical importance of complying with the updated Maximum Residue Limits (MRLs) for pesticides is highlighted, in particular the complete phase-out of dimoxystrobin by August 2026. The tools for strategic market penetration are examined, including direct export models, partnerships with distributors, and the use of third-party logistics (3PL) within the EU. The benefits of establishing stock reserves in European customs warehouses to ensure supply stability amid logistical instability have been substantiated. It is proposed that logistical resilience be ensured through multimodal routes combining the capacities of the ports of Odessa, the Danube route, and refrigerated rail transport. The conclusions state that the introduction of precision farming technologies, blockchain-based digital traceability and the transition to organic production are prerequisites for establishing the Ukrainian brand on European retail shelves. Future research will focus on analysing the impact of artificial intelligence on reducing the production costs of agricultural products within the context of stringent environmental restrictions.

Ключові слова: *сталий розвиток, стратегія виходу, агровиробники, ринок ЄС, Green Deal, CBAM, додана вартість..*

Keywords: *sustainable development, exit strategy, agricultural producers, the EU market, the Green Deal, CBAM, added value.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасна трансформація світової системи продовольчої безпеки, що значно прискорилося після 2022 року, визначила нові стратегічні пріоритети для європейського ринку харчових продуктів. Станом на 2026 рік європейський споживач демонструє стійку тенденцію до переходу на продукти з високим ступенем переробки, що забезпечують тривалий термін зберігання без втрати

нутрієнтної цінності та відповідають принципам сталого споживання. Актуальність проблеми зумовлена необхідністю переходу українських виробників від сировинної моделі експорту до постачання готової продукції з високою доданою вартістю, яка повністю відповідає стандартам Green Deal та стратегії «Від ферми до виделки» (Farm to Fork). Таким чином, розробка стратегії виходу на ринок ЄС на засадах сталого розвитку є критично важливою для забезпечення довгострокової конкурентоспроможності українського агробізнесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення наукового доробку українських учених свідчить про значний обсяг досліджень, присвячених теоретико-методологічному обґрунтуванню стратегічного розвитку аграрної сфери через призму євроінтеграції. Зокрема, фундаментальні засади стратегічного менеджменту агропідприємств висвітлено у працях Кушнір С., Батракова Т., Сейсебаєва Н. [1]. Окремі напрями функціонування АПК в умовах євроінтеграційного вектору проаналізовано Басиста Я. [2] та Гадзала Я., Лузан Ю. [3; 4]. У контексті стратегічного управління інвестиційним забезпеченням аграрного сектору економіки України в умовах сталого розвитку варто відзначити внесок Медвідь В. [5], Добрунік Т., Кузнєцова О. [6], Макалюк І., Кашпуренко Т., Баранніков М. [7] та інші.

Попри наявність ґрунтовних напрацювань щодо загальних векторів євроінтеграції та стратегічного управління аграрним сектором, залишається низка дискусійних та недостатньо висвітлених питань. Зокрема, синтез екологічних вимог та ринкової експансії – більшість існуючих досліджень розглядають євроінтеграцію як інституційний процес, проте недостатньо вивченим залишається прикладний інструментарій формування стратегій виходу на ринок ЄС, які б одночасно забезпечували конкурентоспроможність продукції та її повну відповідність вимогам Європейського зеленого курсу (European Green Deal); адаптація до ESG-стандартів – потребує деталізації механізм імплементації принципів сталого розвитку (екологічних, соціальних та управлінських – ESG) безпосередньо у стратегію експортної діяльності

агровиробників; стратегічна гнучкість в умовах невизначеності – недостатньо розробленими є моделі стратегічного виходу на ринки ЄС, які б враховували специфічні ризики воєнного стану та необхідність швидкої трансформації логістичних і виробничих процесів згідно зі стандартами сталого споживання та виробництва, прийнятими у країнах-членах ЄС.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета дослідження полягає в обґрунтуванні стратегічних напрямів та механізмів виходу українських виробників замороженої плодоовочевої продукції на ринок ЄС в умовах сталого розвитку. Мета передбачає перехід від сировинної моделі експорту до постачання готової продукції з високою доданою вартістю, що відповідає стандартам Green Deal та вимогам європейських споживачів в умовах сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Станом на 2026 рік європейський споживач демонструє стійку тенденцію до переходу на продукти з високим ступенем переробки, які забезпечують тривалий термін зберігання без втрати нутрієнтної цінності. Прогнозується, що загальний ринок фруктів та овочів у Європі до 2030 року досягне вражаючої позначки у 164 935,7 млн доларів США [1]. Цей ріст підкріплюється середньорічним темпом зростання (CAGR) на рівні 4,5% протягом прогнозного періоду 2025–2030 років. У вузькому сегменті оброблених та заморожених овочів глобальна ринкова вартість, як очікується, зросте з 87,49 млрд доларів США у 2025 році до 117,91 млрд доларів США до 2033 року, демонструючи стабільну динаміку у 3,8% [8].

Заморожені продукти мають низку переваг перед свіжими аналогами: стабільна якість незалежно від сезону, менший рівень харчових відходів та спрощене управління запасами для ритейлерів. В умовах 2026–2028 років ці фактори стають критичними, оскільки європейська спільнота в межах Green Deal активно стимулює зменшення відходів по всьому ланцюгу постачання.

В таблиці 1 наведено параметри ринку замороженої та плодоовочевої продукції в ЄС (2025–2030).

Таблиця 1. Параметри ринку замороженої та плодоовочевої продукції в ЄС (2025–2030)

Параметри ринку замороженої та плодоовочевої продукції в ЄС (2025–2030)	Значення
Прогнозований дохід ринку фруктів та овочів (2030)	\$164,935.7 млн
Очікуваний CAGR ринку фруктів та овочів	4.5%
Глобальний обсяг ринку заморожених овочів (2026)	\$21.51 млрд
Глобальний обсяг ринку замороженої їжі (загальний, 2026)	\$249.34 млрд
Доля Європи як найбільшого регіонального ринку заморожених овочів	Найбільша у світі

Джерело: побудовано авторами за джерелами [8, 9,10]

Незважаючи на воєнні дії, Україна змогла не лише зберегти свій експортний потенціал, а й продемонструвати зростання обсягів поставок у 2024 році на 30% у натуральному вираженні, що свідчить про високу адаптивність виробничих комплексів. Зокрема, експорт заморожених продуктів з України, згідно з прогнозами, зросте до майже 10 млн доларів США до 2026 року, при цьому щорічне зростання поставок з початку 2000-х років становило в середньому 20,4% [11]. Це створює міцне підґрунтя для переходу від сировинної моделі до моделі експорту готової продукції з високою доданою вартістю.

Європейський ринок заморожених овочів (за винятком картоплі та кукурудзи) у 2024 році досяг обсягу споживання у 4,1 млн тонн, причому Франція, Бельгія та Німеччина виступають основними споживачами, акумулюючи близько 58% ринку в ціновому вираженні. Виробнича потужність ЄС у цьому сегменті оцінюється у 4,5 млн тонн, де домінують Бельгія, Іспанія та Польща. Проте внутрішнє виробництво ЄС стикається з викликами, пов'язаними з кліматичними змінами та жорстким регулюванням використання водних ресурсів, що відкриває вікно можливостей для

українських постачальників, які мають доступ до якісної сировинної бази та дешевшої електроенергії (порівняно з країнами Західної Європи в окремі періоди).

В Україні галузь заморожування ягід пережила оновлення у 2023–2024 роках. Малина стала флагманом українського агроекспорту, дозволивши країні вийти на лідируючі позиції у світі. Експорт замороженої малини у 2024 році склав 65 000 тонн, що на 34% більше, ніж у попередньому році. Такий стрімкий ріст відбувся на тлі стагнації сербського виробництва та значного скорочення польського експорту (табл.2). Особливістю українського експорту до 2026 року залишалася висока частка поставок до Польщі (35%), де продукція часто перепаковувалася та реекспортувалася як польська [12]. Стратегія 2026–2028 років має бути спрямована на усунення цього посередницького ланцюга та прямий вихід на ринки Німеччини, Чехії та Австрії.

Таблиця 2. Порівняння динаміки експорту замороженої малини

Порівняння динаміки експорту замороженої малини (2024)	Обсяг експорту (тонн)	Зміна (%)	Роль на ринку
Україна	65,000	+34%	Світовий лідер за чистим експортом
Сербія	67,700 (валовий) / 63,000 (чистий)	Стагнація	Традиційний гравець, висока якість
Польща	107,000 (валовий) / 16,000 (чистий)	-24%	Хаб для реекспорту української сировини

Джерело: побудовано авторами за джерелом [12]

З 1 січня 2026 року СВМ (Carbon Border Adjustment Mechanism) перейшов у фазу повної фінансової відповідності, що означає кінець перехідного періоду 2023–2025 років. Хоча на початковому етапі основний удар припадає на сектори сталі, алюмінію, цементу та електроенергії,

агросектор відчуває непрямий вплив через вартість азотних добрив, які також включені до списку регульованих товарів.

Для українського експортера, чия продукція може підпадати під СВМ у майбутньому або чії постачальники добрив уже підпадають під нього, критично важливо розуміти систему звітності. Імпортери в ЄС, які ввозять понад 50 тонн охоплених механізмом товарів на рік, повинні отримати статус Уповноваженого декларатора СВМ (Authorized СВМ Declarant). Перша декларація за викиди, здійснені у 2026 році, має бути подана до 30 вересня 2027 року. Незважаючи на складність, СВМ пропонує механізм відрахування вуглецевої ціни, вже сплаченої в країні походження [13]. Це відкриває шлях до переговорів між Україною та ЄС про взаємне визнання систем оподаткування викидів, що може звільнити українських виробників від подвійних платежів.

Стратегія «Від ферми до виделки» (Farm to Fork) є дорожньою картою ЄС щодо створення стійкої продовольчої системи до 2030 року. Для українського виробника замороженої продукції період 2026–2028 років стане вирішальним у плані технологічного переозброєння для відповідності цим стандартам.

Однією з найбільш амбітних цілей є скорочення використання хімічних пестицидів на 50% до 2030 року. Більшість країн ЄС вже до 2026 року мають вийти на проміжний показник у 30% скорочення. Це вимагає від українських фермерів переходу на інтегрований захист рослин (ІРМ) та біологічні методи контролю шкідників. Окрім того, Green Deal передбачає зменшення втрат поживних речовин у ґрунті на 50%, що фактично означає скорочення використання мінеральних добрив щонайменше на 20%.

Українські виробники мають впроваджувати технології точного землеробства (Precision Farming), що дозволяють за допомогою супутникового моніторингу та AI-аналітики оптимізувати внесення ресурсів. Це не лише допоможе відповідати нормам ЄС, а й знизить собівартість продукції в умовах зростання цін на енергоносії.

ЄС прагне довести частку органічних земель до 25% до 2030 року (у 2020 році вона становила близько 8,5%) [14]. Для українського експортера заморожених ягід та овочів органічна сертифікація (Euroleaf) стає «квитком» у преміальний сегмент ринку. Очікується, що попит на органічну заморожену продукцію буде зростати.

Іншим критичним аспектом є стандартизоване екологічне маркування (Sustainability Labelling). До 2026 року ЄС планує запровадити єдину систему оцінки екологічності продуктів харчування, яка включатиме дані про вуглецевий слід, використання води та вплив на біорізноманіття. Цифрова простежуваність (traceability) на основі блокчейну стане стандартом для великих європейських ритейлерів, таких як Lidl, Carrefour або Aldi, які прагнуть гарантувати споживачам етичність походження продукції [14].

Система максимальних рівнів залишків пестицидів (MRL) у ЄС є динамічною та базується на регулярних переглядах Європейською агенцією з безпеки харчових продуктів (EFSA). У 2026 році набувають чинності декілька ключових регламентів, які безпосередньо впливають на сектор заморожених продуктів.

Особливу увагу слід приділити Регламенту (ЄС) 2026/215, який впроваджує жорсткі обмеження щодо димоксистробіну, етефону та пропамокарбу. Зокрема, для димоксистробіну (фунгіцид, що широко використовувався для захисту багатьох культур) встановлюється MRL на рівні межі визначення (LOD) – фактично це означає нульову толерантність. Будь-яка виявлена присутність цієї речовини у заморожених ягодах чи овочах призведе до негайної відмови у митному оформленні та можливої утилізації партії [15].

Для етефону, який часто використовується як регулятор росту для прискорення дозрівання, встановлено LOD для лохини, що вимагає від українських виробників цієї ягоди змінити протоколи захисту рослин задовго до збору врожаю 2026 року. Важливо розуміти, що продукти, виготовлені або імпортовані до 19 серпня 2026 року, можуть реалізовуватися за старими

правилами, проте це не стосується етефону в яблуках та лохині, де нові норми застосовуються без винятків через міркування безпеки споживачів.

Вибір моделі проникнення на ринок ЄС залежить від фінансових можливостей виробника, обсягів виробництва та довгострокових цілей бренду. У 2026 році, коли конкуренція з боку Сербії та Польщі стає все більш технологічною, українським компаніям потрібно відходити від спорадичних продажів на користь системної присутності.

Модель прямого експорту (Direct Export)

Ця модель передбачає безпосередню роботу з європейськими ритейлерами або мережами HoReCa.

– Переваги: Максимальна маржа, оскільки відсутні комісії посередників; повний контроль над маркетинговою стратегією та брендингом; прямий доступ до відгуків споживачів.

– Виклики: Вимагає наявності власного відділу зовнішньоекономічної діяльності з глибоким знанням мов та законодавства ЄС; високі витрати на сертифікацію (BRC, IFS, GlobalGAP), які часто вимагають великі мережі.

– Оптимально для: Великих агрохолдингів з власними переробними потужностями, що здатні забезпечити стабільні обсяги поставок протягом року.

Модель партнерства (Distributor Model)

Співпраця з локальним дистриб'ютором у Німеччині, Франції чи Польщі залишається найбільш популярним методом входу для середніх підприємств.

– Переваги: Дистриб'ютор бере на себе ризики зберігання, локального просування та логістики «останньої милі»; він має напрацьовані контакти з місцевими мережами.

– Виклики: Втрата 15-30% маржі; менший контроль над кінцевим позиціонуванням продукту; ризик того, що дистриб'ютор просуватиме власну торгову марку або бренди конкурентів паралельно.

Власний або контрактний склад у ЄС

В умовах логістичної нестабільності Чорного моря та черг на західних кордонах, наявність товарного запасу безпосередньо в межах ЄС є критичною перевагою.

– Митні склади (Customs Warehouses): Дозволяють зберігати заморожену продукцію без сплати ПДВ та ввізного мита до моменту її продажу конкретному клієнту. Це суттєво оптимізує cash flow.

– Контрактна логістика (3PL): Аутсорсинг складських операцій спеціалізованим операторам (наприклад, у Польщі чи Литві) дозволяє уникнути фіксованих витрат на оренду та персонал, сплачуючи лише за фактично використані палетомісця. Для замороженої продукції це мають бути мультитемпературні склади з підтримкою режиму -18°C та вище.

Логістична стратегія України на 2026–2028 роки базується на принципі мультимодальності та стійкості до воєнних ризиків. Хоча глибоководні порти Одеси відновили роботу, їх використання залишається дорожчим через страхові премії за військові ризики.

Дунайські порти відіграли роль «рятівного кола» у 2022–2024 роках, проте їхня частка в агроекспорті дещо скоротилася з 45% до 13% у 2024 році після відкриття коридору до портів Одеси. Для експортерів замороженої продукції Дунай залишається важливим через можливість використання невеликих суден (coaster vessels) вантажопідйомністю до 5000–7000 тон, які можуть доставляти контейнери-рефрижератори до румунської Констанци або безпосередньо до портів Середземномор'я.

Залізниця є ключовим каналом для експорту до Польщі, Німеччини та країн Балтії. У 2026 році Укрзалізниця перейшла на систему фіксованих тарифів, що додало прогнозованості витратам, проте загальна вартість перевезень в Україні залишається вищою, ніж на аналогічних маршрутах у ЄС.

Таким чином, стратегія виходу на ринок ЄС у 2026–2028 роках має базуватися на глибокій технологічній та юридичній інтеграції. Україна переросла статус «сировинного додатку» Польщі, що підтверджується

лідерством у сегменті замороженої малини. Проте для збереження цього темпу необхідно зосередитися на наступних напрямках.

По-перше, інвестиції в IQF-технології та оптичне сортування є обов'язковими для досягнення преміальної якості, яка дозволить конкурувати з Сербією. По-друге, відповідність вимогам Green Deal та Farm to Fork не є добровільною – це умова виживання на ринку. Скорочення використання пестицидів, зокрема повна відмова від димоксистробіну до серпня 2026 року, має бути пріоритетом агрономічних служб.

По-третє, адаптація до СВМ вимагає верифікації фактичних викидів. Використання «дефолтних значень» з 2027 року стане економічно збитковим через їхнє прогресивне зростання. По-четверте, логістична модель повинна бути диверсифікованою: порти Одеси для глобального експорту та залізничні рефрижераторні маршрути до власних складів у Польщі чи Німеччині для швидкого обслуговування європейського ритейлу.

Нарешті, використання нових інструментів валютної лібералізації НБУ та підтримки від ЕКА дозволить українським виробникам будувати стійкі фінансові моделі, мінімізуючи воєнні та валютні ризики. Період 2026–2028 років – це час, коли український бренд «заморозки» має остаточно закріпитися на полицях європейських супермаркетів як еталон екологічності та якості.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Проведене дослідження дозволяє зробити наступні висновки щодо стратегії виходу українських агровиробників на ринок ЄС:

– Потенціал ринку та адаптивність: Європейський ринок замороженої плодоовочевої продукції демонструє стійке зростання з прогнозованим доходом у 164 935,7 млн доларів США до 2030 року. Український агробізнес, незважаючи на виклики воєнного стану, підтвердив свою адаптивність, збільшивши обсяги експортних поставок у 2024 році на 30%. Трансформація моделі експорту: Критично важливим для

– довгострокової конкурентоспроможності є перехід від постачання сировини до експорту готової продукції з високою доданою вартістю. Прикладом успіху є лідерство України в сегменті замороженої малини, де експорт у 2024 році сягнув 65 000 тон.

– Імперативи сталого розвитку: Стратегія виходу на ринок ЄС у 2026–2028 роках нерозривно пов'язана з дотриманням стандартів Green Deal та стратегії «Від ферми до виделки». Це передбачає суворе обмеження використання пестицидів (зокрема повну відмову від димоксистербіну до серпня 2026 року) та впровадження систем цифрової простежуваності на основі блокчейну.

– Інтеграція в регуляторне поле ЄС: У зв'язку з переходом механізму СВМ у фазу повної фінансової відповідності з 1 січня 2026 року, українські експортери мають зосередитися на верифікації фактичних викидів вуглецю для уникнення економічних збитків.

– Логістична та організаційна стійкість: Оптимальна стратегія передбачає поєднання прямих експортних моделей для великих холдингів та дистриб'юторських моделей із використанням контрактних складів (3PL) у межах ЄС для середніх підприємств. Логістика повинна базуватися на мультимодальності, використовуючи порти Одеси, Дунайський шлях та залізничні маршрути.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямі полягають у:

– Детальному аналізу впливу систем точного землеробства (Precision Farming) та штучного інтелекту на зниження собівартості продукції в умовах жорстких екологічних обмежень ЄС.

– Дослідженні механізмів взаємного визнання систем оподаткування вуглецевих викидів між Україною та ЄС для мінімізації навантаження в межах СВМ.

– Розробці прикладних рекомендацій щодо прямого входження українських брендів у великі європейські мережі рітейлу (Lidl, Carrefour, Aldi) без посередництва третіх країн.

Література

1. Сталий розвиток сільських територій через призму євроінтеграції: виклики та перспективи : колективна монографія / за ред. С. О. Кушнір, Т. І. Батракової. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2025. 274 с.
2. Басиста Я. Європейський зелений курс у сільськогосподарському секторі України: виклики і можливості. https://ucep.org.ua/wp-content/uploads/2025/06/doslidzhennya-vezk_i_agroprodsektoru_ukrayiny.pdf
3. Гадзало Я. М., Лузан Ю. Я. Розвиток аграрного сектору економіки України в умовах євроінтеграції. Економіка АПК. 2021. № 8. С. 6–17. URL: https://eaprk.com.ua/web/uploads/pdf/ekonomikaaprk_2021_08_p_6_120_-6-17.pdf
4. Гадзало Я. М., Лузан Ю. Я. Удосконалення державного управління розвитком аграрного сектору економіки та сільських територій. Економіка АПК. 2020. № 11. С. 6–18. URL: https://eaprk.com.ua/web/uploads/pdf/Ekonomika%20APK_Iss.11_2020_6-18.pdf.
5. Медвідь В. Ю. Стратегічне управління інвестиційним забезпеченням аграрного сектору економіки України в умовах сталого розвитку. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2025. Том 10. № 1. С. 339 – 343.
6. Добрунік Т., Кузнєцова О. Проблеми і напрямки розвитку аграрного сектору України в умовах економічної нестабільності. Економіка та суспільство. 2022. № 42. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-25>.
7. Макалюк І., Кашпуренко Т., Баранніков М. Становище підприємств аграрного сектору України в умовах війни: фінансово-інвестиційні аспекти. Економіка та суспільство. 2023. № 49. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-7>
8. Processed & Frozen Vegetables Market Size, Share, and Growth Analysis, 2025. URL: <https://www.skyquestt.com/report/processed-and-frozen-vegetables-market>

9. Frozen vegetables market size & share analysis - growth trends and forecast (2026 - 2031). URL: <https://www.mordorintelligence.com/industry-reports/global-frozen-vegetables-market>
10. Frozen Food Market Report 2026. URL: <https://www.thebusinessresearchcompany.com/report/frozen-food-global-market-report>
11. Ukraine Frozen Food Industry Outlook 2022 – 2026. URL: <https://www.reportlinker.com/clp/country/5387/726393>
12. Ukraine’s frozen raspberry triumph: a new global leader emerges, overtaking Poland and Serbia. 2025. URL: <https://east-fruit.com/en/news/ukraines-frozen-raspberry-triumph-a-new-global-leader-emerges-overtaking-poland-and-serbia/>
13. EU CBAM enters compliance phase and outlines path ahead. 2026. URL: <https://icapcarbonaction.com/en/news/eu-cbam-enters-compliance-phase-and-outlines-path-ahead>
14. EU Farm to Fork Strategy: 7 Key Changes for 2026 – Transforming Agriculture, Food, & Sustainability Across Europe. 2026. URL: <https://farmonaut.com/europe/eu-farm-to-fork-strategy-7-key-changes-for-2026>
15. EU tightens maximum residue limits for key fungicides and growth regulators in fruit and vegetables. 2026. URL: <https://www.hortidaily.com/article/9813522/eu-tightens-maximum-residue-limits-for-key-fungicides-and-growth-regulators-in-fruit-and-vegetables/>

References

1. Kushnir, S. O. Batrakova, T. I. (2025), *Stalyj rozvytok sil's'kykh terytorij cherez pryzmu ievrointehratsii: vyklyky ta perspektyvy* [Sustainable development of rural areas through the prism of European integration: challenges and prospects], Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine.
2. Basysta, Ya. (2025), “The European Green Deal in Ukraine’s agricultural sector: challenges and opportunities”, available at:

https://ucep.org.ua/wp-content/uploads/2025/06/doslidzhennya-yezk_i_agroprodsektoru_ukrayiny.pdf (Accessed 1 May 2026).

3. Hadzalo, Ya. M., & Luzan, Yu. Ya. (2021), “Development of Ukraine’s agricultural sector under EU integration conditions”, *Ekonomika APK*, [Online], vol. 8, available at: https://eapk.com.ua/web/uploads/pdf/ekonomikaapk_2021_08_p_6_120_-6-17.pdf.4 (Accessed 1 May 2026).

4. Hadzalo, Ya. M., & Luzan, Yu. Ya. (2020), “Improving public administration of the development of the agricultural sector and rural areas”, *Ekonomika APK*, vol. 11, available at: https://eapk.com.ua/web/uploads/pdf/Ekonomika%20APK_Iss.11_2020_6-18.pdf (Accessed 1 May 2026).

5. Medvid, V. (2025), “Strategic management of investment provision of the agricultural sector of Ukraine's economy in sustainable development conditions”, *Ukrainian journal of applied economics and technology*, vol. 10, pp. 339 – 343.

6. Dobrunik, T., & Kuznetsova, O. (2022), “Problems and directions of development of Ukraine's agricultural sector under economic instability”, *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 42. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-25>.

7. Makaliuk, I., Kashpurenko, T., & Barannikov, M. (2023), “Condition of agricultural enterprises in Ukraine during war: financial and investment aspects”, *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 49. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-7>.

8. SkyQuest (2025), “Processed & Frozen Vegetables Market Size, Share, and Growth Analysis”, available at: <https://www.skyquestt.com/report/processed-and-frozen-vegetables-market> <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-7> (Accessed 1 May 2026).

9. Mordor Intelligence, (2025), “Frozen vegetables market size & share analysis - growth trends and forecast (2026 - 2031)”, available at: <https://www.mordorintelligence.com/industry-reports/global-frozen-vegetables-market> (Accessed 1 May 2026).

10. The Business Research Company's, (2026), "Frozen Food Market Report 2026", available at: <https://www.thebusinessresearchcompany.com/report/frozen-food-global-market-report> (Accessed 1 May 2026).
11. Reportlinker, (2026), "Ukraine Frozen Food Industry Outlook 2022 – 2026", available at: <https://www.reportlinker.com/clp/country/5387/726393> (Accessed 1 May 2026).
12. EastFruit, (2025), "Ukraine's frozen raspberry triumph: a new global leader emerges, overtaking Poland and Serbia", available at: <https://east-fruit.com/en/news/ukraines-frozen-raspberry-triumph-a-new-global-leader-emerges-overtaking-poland-and-serbia/> (Accessed 1 May 2026).
13. International Carbon Action Partnership, (2026), "EU CBAM enters compliance phase and outlines path ahead", available at: <https://icapcarbonaction.com/en/news/eu-cbam-enters-compliance-phase-and-outlines-path-ahead> (Accessed 1 May 2026).
14. Farmonaut, (2026), "EU Farm to Fork Strategy: 7 Key Changes for 2026 – Transforming Agriculture, Food, & Sustainability Across Europe", available at: <https://farmonaut.com/europe/eu-farm-to-fork-strategy-7-key-changes-for-2026> (Accessed 1 May 2026).
15. HortiDaily, (2026), "EU tightens maximum residue limits for key fungicides and growth regulators in fruit and vegetables", available at: <https://www.hortidaily.com/article/9813522/eu-tightens-maximum-residue-limits-for-key-fungicides-and-growth-regulators-in-fruit-and-vegetables/> (Accessed 1 May 2026).

Отримано редакцією журналу / Received: 06.05.26

Прорецензовано / Revised: 18.05.26

Дата публікації / Published: 26.05.26